

Overspoeld

Voor de echte Julius, die mij mee op reis nam en me de wereld liet zien – GS

*For the people of Sri Lanka, who taught me to open my heart and face
everything in Life with a smile – JtH*

Ander werk van Gideon Samson

Niks zeggen! (2007) Vlag en Wimpel van de Griffeljury

Ziek (2009) Zilveren Griffel

Met je hoofd boven water (2010)

Hoe word ik een superbeld? (2011)

Zwarte zwaan (2012) Zilveren Griffel

Gideon Samson
Julius 't Hart

Overspoeld

Amsterdam · Antwerpen · Em. Querido's Uitgeverij BV · 2014

www.queridokinderboeken.nl

www.slashboeken.nl

www.gideonsamson.nl

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

© Dit boek is ook verkrijgbaar als e-book.

Copyright © 2014 Gideon Samson

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Em. Querido's Uitgeverij b.v.

Omslag Studio Ron van Roon

Omslagbeeld Andrew Davis/Trevillion Images

ISBN 978 90 451 1643 3 / NUR 284

Voorbeschouwing

Vriendschapsverzoek

Buiten is alles oranje. De straten, de huizen, de mensen. Ik zit binnen. De gordijnen zijn dicht en de televisie staat aan. Het is zondagavond, iets voor half acht. Voor het eerst sinds meer dan dertig jaar staat het Nederlands voetbalelftal weer in de finale van het WK.

Mijn huisgenoten zijn er niet, zullen voorlopig ook niet komen. Ik heb het rijk alleen.

Waar ga je kijken? De terugkerende vraag van de laatste dagen. In een café? Museumplein? Bij vrienden thuis?

‘Dat weet ik nog even niet.’ Het was mijn standaardantwoord waarmee ik alles had afgehouden. Afgelopen dinsdag, tijdens de halve finale, was ik kortstondig van mijn geloof gestapt.

‘Pieter, ga gewoon mee, dat is toch gezellig?’

Ik had me in een zwak moment, in het kader van die beloofde gezelligheid, laten overhalen – wilde ook geen spelbreker zijn – en stond in het bomvolle en snikhete Pacific Park aan de rand van het Westerpark met honderden anderen voor een immens scherm te juichen toen Giovanni van Bronckhorst vroeg in de eerste helft besloot om de bal vanaf zo’n dertig meter buiten het bereik van de Uruguayaanse keeper in de kruising te mikken.

De sfeer was uitgelaten. Het zweet droop van het plafond en het bier vloog door de ruimte. Even later maakte die afgrijselijke Diego Forlán de gelijkmaker en wist ik dat niet onze keeper Stekelenburg – zoals iedereen in het café beweerde – maar ik een fout had gemaakt. Wat deed ik hier

in godsnaam, tussen al die uitzinnige, debiele Oranjefans die elke actie, elke pass, elk balcontact van onnozel commentaar voorzagen? Als ik zou blijven, waren we verloren. Was ik verloren.

‘Pieter, waar ga je heen?’ vroeg Mark verbaasd.

‘Naar huis.’

‘Hè?’ Hij begreep er niks van. ‘In de rust?’

‘Ja, sorry. Ik trek dit niet.’

‘Hoe bedoel je?’

Ik gebaarde met een gepijnigde blik om me heen. Mark schudde z’n hoofd, Ben en Jurre begonnen wat spottend te lachen. Het kon me niet schelen. Wegwezen, nu. Ik wist dat het de enige mogelijkheid was.

‘Meen je dit nou serieus?’ vroeg Daniël voor de zekerheid.

‘Ik heb nog nooit iets zo serieus gemeend als nu,’ antwoordde ik, en ik begon me al door de opeengepakte meute richting de uitgang te bewegen.

‘Als we deze winnen, gaan we die finale bij mij kijken!’ riep Samir me nog na. ‘Klein feestje, biertje erbij... Je weet toch? Ik zie je dan hè!’

Ik was al bij de deur, liet het café achter me. Als een bezetene fietste ik door de verlaten straten naar huis. Ik smeed m’n fiets tegen de al jaren zieke beuk voor de deur en holde naar binnen.

Tien tellen later zat ik op de bank in ons verder lege huis. Gordijnen dicht, tv aan. De tweede helft stond op het punt van beginnen.

De 2-1 van Sneijder vierde ik in stilte, evenals de bevrijdende 3-1 van Robben, vlak daarna. Zelfs de late aansluitingstreffer van Uruguay kon ik, zonder al die Oranjebielen om me heen, redelijk aan. Ik bleef rustig, vertelde mezelf dat we beter waren en dat we deze

voorsprong zo diep in blessuretijd onmogelijk nog weg konden geven.

Gezellig met z'n allen? Bullshit. Geen idee wat ik mezelf had proberen wijs te maken, maar wedstrijden van dit kaliber moest ik in compleet isolement ervaren. Dat wist ik toch? Sinds de dag dat de wereld om mij heen kopje-onderging en ik zelf op de een of andere manier m'n hoofd boven water hield, ben ik er klaar mee. Geen mensenmassa's meer voor mij. Geen grote emoties.

Na het laatste, bevrijdende fluitsignaal van de Oezbeekse scheidsrechter nam ik me heilig voor dat ik nooit, maar dan ook nooit meer zulke avonden in gezelschap zou doorbrengen. Mijn zondag stond vast.

Het huis en ik zijn een kopie van vijf dagen geleden. Als de wedstrijd ook een kopie wordt, is Nederland over een paar uur wereldkampioen. Van achter de gordijnen klinken de plastic vuvuzela's. Stomme toeters, flauwe marketingtroep.

Ik loop naar de keuken, trek de koelkast open. Een vertrouwde walm van bederf waait naar buiten, niemand in ons huis is goed in houdbaarheidsdatums. Van de bovenste plank verwijder ik een voor de helft gevuld bakje beschimmelde champignons, een open tonnetje groen geworden roomkaas en drie losse, rottende tomaten. Ik gooi alles in de vuilniszak die – zeker met dit weer – ook allang verwisseld had moeten worden.

Mijn blik gaat naar de groentelades, die net als de onderste twee planken van de koelkast volgestapeld zijn met flesjes en blikjes bier. Het is een kleurrijk geheel, een combinatie van de merken die de laatste tijd in de aanbieding waren. Ik pak een flesje, doe de deur weer dicht en zet een streepje op de papieren bierlijst die naast de balpen met het touwtje aan de zijkant van de koelkast hangt.

De maand is elf dagen oud en ik heb nu al een onoverbrugbare achterstand opgelopen. Ben, de meest beruchte drinker van ons huis, is kopman met drieëntwintig streepjes. Hij wordt op de voet gevolgd door Mark (eenentwintig) en Daniël (negentien). Jurre heeft tot nu toe twaalf biertjes van de huisvoorraad opgezopen en ik sta stijf onderaan met een schamele twee.

Ik tik het dopje van het flesje en neem een slok. M'n telefoon trilt, ik vis het ding uit m'n broekzak tevoorschijn. 'Markie?'

'Gozer!' Ik hoor dat Mark zich in de drukte bevindt. Op de achtergrond klinkt geroezemoes en kutmuziek. Meteen al heb ik spijt dat ik heb opgenomen. 'Pieter jongen, waar zit je?'

Ik loop terug naar de bank en zet het flesje op het lage, vierkante IKEA-tafeltje. 'Thuis.'

'Gast, kom hierheen dan! We zijn bij Sammie, allemaal. Gekkenhuis hoor. Jurre gast!' Mark heeft het even niet meer tegen mij. 'Zeg eens hoi tegen Pietertje!'

Ik hoor een 'hoi'. Het klinkt inderdaad als Jurre.

'Fakking chille shit hier,' gaat Mark verder. 'Kom je ook?'

'Misschien. Ik moet even kijken.'

'Ja gek, de finale moet je kijken! Hiero, met je matties!' Mark is al dronken. Na vier bier wordt leuk *chille shit* en worden vrienden *matties*.

'Als we winnen kom ik nog wel even,' zeg ik, of nee, lieg ik, terwijl ik op de bank neerplof.

Mark antwoordt niet, begint in plaats daarvan mee te zingen met de muziek die nu bij Samir thuis door de stereo knalt. *We zijn er weer bij en dat is pri-bi-ma. Vi-va, Hol-landi-ja!*

'Dag Markiemark.'

Hij blijft zingen. 'Je komt gewoon hè?' roept hij nog

door de telefoon. ‘O, en Piet?’

‘Wat?’

‘Heb je dat filmpje nou al bekeken?’

‘Welk filmpje?’

‘Op Facebook, ouwe!’

O ja, dat was ook zo. Mark en Ben en nu ook Jurre en Daniël hebben het al dagenlang over een of ander filmpje op Facebook waarin een zekere Sanne, een van de aantrekkelijker studiegenootjes van Mark, het recht in de camera uitmaakt met de werkgroepbegeleider. Die Sanne schijnt halverwege het filmpje haar hemdje op te tillen om de kijker te laten beoordelen of haar borsten werkelijk – zoals haar ex blijkbaar net iets te vaak suggereerde – te klein zijn. Het filmpje is bij ons in huis een regelrechte hit, al zijn de meningen over de borsten van Sanne verdeeld. Gisteren bij het ontbijt bleek ik de enige die het filmpje (en de borsten) nog niet gezien had. Maar goed, ik zit dan ook zelden op Facebook, omdat ik eigenlijk nooit helemaal begrepen heb wat daar de lol van is.

‘Ga nou maar kijken,’ toetert Mark door de telefoon. ‘En daarna kom je gewoon hierheen.’

‘Misschien.’

Mark luistert al niet meer, hangt op. In Johannesburg is de sluitingsceremonie die voorafgaat aan de finale in volle gang. Er wordt gedanst en met linten gezwaid. Shakira heeft net een liedje gezongen.

Ik zet meteen m’n telefoon uit, leg het ding weg in de vensterbank. Straks blijft die dronken gek me bellen. Dit is de enige avond van het jaar dat ik totaal asociaal mag zijn.

Gordijnen dicht? Check. Tv aan? Check. Biertje erbij? Check. Telefoon uit? Check.

Ik loop naar m’n kamer, mijn studentenhok van nog geen vier bij drie groot. M’n laptop ligt op het

anderhalfpersoonsbed in de hoek. Ik moet uitloggen en afsluiten. Geen e-mail, geen chat, geen nieuwsupdates. Checkerdecheck.

Ik neem m'n laptop mee naar de woonkamer, plof weer neer op de bank voor de tv. Shakira is weg, de linten zijn opgeborgen. Een golfkarretje komt de arena binnengereden en het stadion barst zowat uit elkaar. Als je niet beter zou weten, zou je zomaar kunnen denken dat dit het hoogtepunt van de avond is. Een zwaaiende Nelson Mandela, de stokoude ex-president van Zuid-Afrika, wordt met een Russische bontmuts op het grijze, wijze hoofd over het veld gereden. Het publiek joelt en klapt alsof die man in dat wagentje zojuist het winnende doelpunt in de finale heeft gescoord.

Ik open de klep van mijn laptop, die langzaam wakker wordt. Alles moet uit, maar nu ik er toch aan denk en omdat de wedstrijd nog lang niet begonnen is, kan ik best even dat filmpje bekijken. Kleine moeite.

Het is weken geleden dat ik voor het laatst op Facebook heb ingelogd. In de tussentijd is er weinig gebeurd. Slechts vier meldingen. Vast nog een uitnodiging voor een van de vele voetbalfestjes, of voor het ondertekenen van een zinloze petitie. Iemand die een of andere link leuk vindt of mij getagd heeft in een foto. Ik negeer de meldingen en klik gedachteloos op het witte eentje in het rode blokje ernaast.

Elin Andersson wil vrienden met je worden op Facebook.

Mijn hart, dat een uur voor de aftrap van de WK-finale een gezond, licht verhoogd ritme had aangenomen, staat acuut stil.

A new you

‘Oude liefde roest niet’, zeggen ze. Geen idee waar die uitdrukking vandaan komt, maar het klopt. Zelfs na zoveel jaren en zoveel water is er op mijn gevoel voor Elin Andersson nergens een vlekje te bekennen.

Het had weinig gescheeld of Elin en ik hadden elkaar nooit ontmoet. Weinig, zeg ik, en dan bedoel ik één enkele potloodstreep.

Acht jaar geleden – ik was vijftien – zag ik een folder liggen.

A NEW EXPERIENCE – A NEW YOU

Het was bij Mark thuis. Zijn broer wilde naar Amerika, naar een *High School*, en de folder noemde dat ‘het leukste jaar van je leven’.

‘Ga jij straks ook?’ vroeg ik.

‘Wat bedoel je?’

‘Weg,’ zei ik. ‘Na je eindexamen.’

Mark haalde z’n schouders op. ‘Weet ik veel,’ zei hij. ‘Dat duurt nog zo lang.’

Ik vond het wel meevallen. Het was begin mei en over een dikke twee maanden hadden we zomervakantie. Daarna gingen we al weer naar de vijfde en nog een jaartje later al naar de zesde. Voor je het wist zouden we met een keurig gymnasiumdiploma in onze handen staan.

‘Jij?’ vroeg Mark.

Ik knikte. Weg, daar had ik eigenlijk nog nooit écht goed

over nagedacht, maar die folder deed iets met me.

‘Wil je naar Amerika?’ vroeg Mark. ‘Of gewoon reizen?’

Ik dacht aan ik, aan mezelf. Aan mijn leven dat tot dan toe precies zo was gelopen als ik van tevoren had kunnen invullen. Ik had twee lieve ouders en een lief zusje. Ik was goed op school en goed op het voetbalveld. Ik had veel vrienden en soms vriendinnetjes. Ik hoorde bij de mooiste tien en de slimste twee procent van de wereld. ‘Ik wil iets anders,’ zei ik. ‘Iets minder voorspelbaars.’

‘Hoe bedoel je?’

Ik aarzelde, omdat ik niet zeker wist of Mark me zou begrijpen. Voorspelbaar, zo zag ik het al jaren. Mijn leven was een keurig uitgegraven kanaal waarin het water veilig en zonder omwegen naar het einde stroomde. Gymnasiumdiploma, universitaire studie, goeie baan, mooie en leuke vrouw, groot huis, slimme kinderen, groter huis, lieve kleinkinderen en ten slotte de onvermijdelijke dood. Het einde dus.

Maar dat kanaal maakte me angstig. Ik wilde een kronkelende rivier met onvermoede stromen en woeste watervallen. Een leven los van verwachtingen waarin ik zelf de route uit mocht stippelen.

‘Ik wil niet veilig,’ zei ik.

‘Zonder condoom?’ vroeg Mark.

We lachten. Ik had toen nog geen seks gehad. Echte seks. Mark wel, met Alexandra. En een condoom. Hij had me er alles over verteld.

‘Ik wil geen leven dat al helemaal vastligt,’ zei ik.

Mark knikte.

‘Ik ben zo bang dat alles later wordt zoals ik nu al denk dat het later wordt.’

We waren allebei even stil.

‘Heb jij dat nooit?’ vroeg ik toen.

‘Nee,’ zei Mark. ‘Of nou ja, soms wel. Maar dan denk ik ook dat het eigenlijk best een prima leven zal zijn.’

‘Het is zo saai,’ zei ik.

‘Dan ga je toch lekker iets anders doen?’

Typisch Mark. Dat bedoelde ik dus. Om de een of andere reden leek het onmogelijk om iets anders te doen. Niet dat mijn ouders het me zouden verbieden – zeker niet – maar mijn kanaal had nou eenmaal geen vluchtwegen. Zo voelde het tenminste. ‘We zitten vast,’ zei ik.

‘Onzin,’ zei Mark.

Ik keek nog eens naar de folder. Ik pakte ’m op en vouwde ’m open.

Natuurlijk zul je niet het leven leiden zoals je dat hier hebt. Maar is dat ook niet precies de reden waarom je met de gedachte speelt om een schooljaar in je droomland te verwezenlijken?

Amerika was niet mijn droomland – ik had helemaal geen droomland – maar een ander leven leiden was wel wat ik bedoelde.

Een High School-jaar zal je leven veranderen. Je zult merken dat je zelfverzekerder, zelfstandiger en volwassener wordt. Je leert over nieuwe onderwerpen op school, doet mee aan nieuwe activiteiten en ontdekt verborgen talenten. Je verbreedt je horizon en toekomstmogelijkheden en krijgt een andere kijk op de wereld en je eigen land.

‘Pieter, we moeten gaan,’ zei Mark. ‘Het is bijna zes uur.’

Ik legde de folder weg en even later fietsten we naar voetbaltraining.

Op de fiets besloot ik dat ik het heel zeker ging doen.

Na de middelbare school naar het buitenland gaan dus. Tegelijkertijd werd op het Mediapark in Hilversum Pim Fortuyn doodgeschoten, maar die twee dingen hadden niets met elkaar te maken.

Twee jaar later. Mark ging naar Amerika, net als z'n broer. Binnen vier maanden deden we eindexamen. Ik overwoog Barcelona.

'Leuk,' zei mijn moeder.

'Vast,' zei mijn vader.

Ik hoorde de twijfel in hun stem en dacht aan mijn kanaal. Het was alsof ik jaar in jaar uit in voorspelbare slagen vooruit zwom, terwijl mijn ouders al die tijd in een bootje naast me voeren. Ze gaven aanwijzingen en moedigden me aan.

'Is het niet goed?' vroeg ik.

'Natuurlijk wel,' zei mijn vader.

'Ik hoor het toch.'

'Wat hoor je?'

'Dat jullie het niks vinden.'

'Hoe kom je daar nou bij?'

Ik dacht aan de Spaanse kust. Aan de zon, de discotheken en het mooiste stadion van de wereld. De broer van Maarten, een jongen uit mijn voetbalteam, had een tijd in Barcelona gestudeerd, en volgens hem waren daar alleen maar lekkere wijven.

'Wil je Spaans leren?' vroeg mijn moeder.

'Ja,' zei ik. 'En ook gewoon weg.'

'Weg van ons?'

Ik had mijn ouders nooit iets verteld over mijn angst voor de voorspelbaarheid van het bestaan. Tot dat moment, en ze begrepen het nog ook. Ze waren het zelfs met me eens! Eerst probeerde m'n moeder het natuurlijk wel

te ontkennen door te beweren dat er heus niks van mij verwacht werd en dat ik helemaal zelf mocht doen en laten wat ik wilde, maar toen schoot mijn vader me te hulp.

‘Volgens mij bedoelt Pieter dat niet.’

Ik knikte dankbaar.

‘Vroeger had ik dat gevoel ook heel sterk,’ ging mijn vader verder. ‘En ik denk dat een tijdje ertussenuit enorm veel met je kan doen.’

‘Ik hoop het,’ zei ik.

‘Maar is er misschien niet iets interessanter te bedenken dan Barcelona?’

‘Zoals?’

Mijn vader twijfelde even. Toen zei hij: ‘Ik bedoel... Ehm. Wat dacht je van iets goeds doen voor de wereld?’

Mijn vader bedoelde dus ontwikkelingswerk, en mijn moeder was het er heel erg mee eens. En ergens vond ik dat mijn ouders best een punt hadden, maar als ik in een of ander Afrikaans dorpje waterputten zou gaan slaan, deed ik dus eigenlijk weer precies wat zij van mij verwachtten. Daarbij lonkten de Ramblas, de stranden en de Spaanse vrouwen.

‘Jij beslist en niemand anders,’ zei mijn moeder. ‘Echt, Pieter, waar je ook heen gaat, wij steunen je. Barcelona klinkt fantastisch.’

Mijn vader had iets in me geraakt. Wilde ik de wereld verbeteren of alleen maar mezelf?

Die avond googelde ik me suf. Lesgeven in Peru, naar een weeshuis in Cambodja, hutjes bouwen in Ghana, dansen in Roemenië, knutselen op de Filipijnen. Je kon het zo gek niet verzinnen of er bestond een vrijwilligersproject van.

Waar wilde ik eigenlijk heen? Azië sowieso niet. Stom

continent, rare mensen. Ik had niet lang daarvoor bijna vijf maanden in de nabijheid van een Aziatisch meisje doorgebracht en dat was me bij nader inzien toch niet heel erg goed bevallen. Zuid-Amerika dan? Afrika misschien?

Ik klikte en klikte tot ik in het noorden van Oeganda zat. Het ging om een voetbalproject, las ik. Als vrijwilliger zou je in een paar maanden tijd een voetbalschool opzetten in een kamp voor voormalige kindsoldaten. Toen wist ik zeker dat mijn vader gelijk had. In Barcelona zat best een leuke voetbalclub, maar dit dééd ergens toe. Dit was echt.

Ik zocht op Oeganda en zag dat ze midden in een afgrijselijke burgeroorlog zaten. Het zelfbenoemde Verzetsleger van de Heer ontvoerde duizenden jonge kinderen om ze als soldaat te laten vechten of als seksslavin te laten verkrachten. Ik las over gruwelijke moorden en barbaarse verminkingen.

‘Oeganda?’ vroeg mijn moeder de volgende dag aan het ontbijt.

‘Ja, mam,’ zei ik vrolijk. ‘Een voetbalproject.’

‘Is daar niet een enorme oorlog aan de gang of zo?’

Ik haalde m’n schouders op.

‘Volgens mij wel,’ zei mijn moeder, terwijl ze het schoolbrood voor mijn zusje Lotte smeerde.

‘Dan is het juist goed dat ik kom helpen,’ antwoordde ik.

Mijn moeder deed twee boterhammen op elkaar en sneed ze doormidden. Ze keek bezorgd. Misschien dacht ze aan wat ze me een avond eerder beloofd had. Die steun, waar ik ook maar heen zou gaan.

‘Ik beslis en niemand anders,’ zei ik voor de zekerheid.

Mijn moeder knikte. Ze deed het brood in een trommeltje. Daarna keek ze me aan, met zo’n blik vol moederliefde.

Twee dagen later vulde ik de papieren van de vrijwilligersorganisatie in.

Ik mocht niet zomaar naar het voetbalproject. Zo werkte het dus niet. Op een regenachtige woensdag meldde ik me met meer dan honderd andere geïnteresseerden op het Nederlandse afdelingskantoor van de organisatie. Aan het einde van die voorlichtingsavond kregen we een lijst met landen onder onze neus geduwd. Met een potlood konden we vervolgens onze voorkeuren en veto's laten weten. *Ja* was een cirkel, *nee* was een streep. Ik zei dat ik het liefste naar Oeganda wilde.

‘Daar willen meer mensen heen.’

‘Ja, maar ik kan heel goed voetballen.’

‘Schrijf er maar bij.’

Ik keek naar de lijst. Er stonden meer dan twintig landen op, in alfabetische volgorde. Ik wist niet eens waar ze allemaal lagen.

Als eerste streepte ik China door. Dat was dat gekke Azië en voor mij dus een no-go-area. Pakistan kreeg een streep, daarna ook Cambodja, Laos, Maleisië, Thailand, India en Hongkong. Allemaal Azië, allemaal fout.

Botswana liet ik ongemoeid, net als Chili, Guyana, Honduras en de rest van de landen die niet klonken als Azië of als een voetbalschool voor voormalige kindsoldaten.

Ha, daar had je Oeganda, ingeklemd tussen Namibië en Peru. Ik gaf het mijn enige cirkel en beschreef zo uitvoerig mogelijk mijn voetbaltalenten en mijn uitstekende kennis van de Engelse taal.

Drie weken later werd ik gebeld.

‘Gefeliciteerd, Pieter!’

Ik bedankte.

‘Je bent geselecteerd voor een van onze projecten.’

Ik bedankte nog een keer. Over tien jaar zou de spits van Ajax uit Oeganda komen. Door mijn toedoen.

‘Pieter, je gaat naar Sri Lanka.’

Ik was stil.

‘Je gaat een halfjaar Engelse les geven op een school voor gehandicapte kinderen.’

Ik bleef stil. Engels? Ja, dat was ook zo. Ik had erover opgeschept, op die landenlijst, om mezelf een voormalige Britse kolonie binnen te lullen. Maar nu ging ik dus Engelse les geven. Waar ook al weer?

‘Op Sri Lanka, Pieter.’

‘Op Sri Lanka?’

‘Het is een eiland, Pieter.’

‘O ja,’ loog ik.

Sri Lanka dus. Natuurlijk had ik er wel eens van gehoord, maar ik kon me niet herinneren dat ik het op die lijst had zien staan. Waar lag het eigenlijk? Ik durfde het niet te vragen. Dat telefoongesprek zou vast niet heel lang duren, en Google was dichtbij.

‘Heb je er zin in, Pieter?’

‘Jawel.’

‘Wij zien het in ieder geval heel erg zitten, Pieter.’

Je hebt van die mensen die in elke zin je voornaam stoppen. Dit was zo’n mens. Ik hoorde dat mijn school in een klein dorpje in het binnenland stond, zo’n anderhalf uur rijden van de grote stad Colombo. Het was een moslimschool. Gehandicapte moslims dus.

‘Voornamelijk doof, Pieter.’

‘O.’

‘En ook een paar blind.’

Ik kende geen gebarentaal, ik las geen braille. ‘Hoe werkt dat dan?’ vroeg ik.

‘Het komt goed, Pieter. Heus. Het komt allemaal goed. Tijdens de trainingsweek zal alles duidelijk worden.’

Oké, niet Oeganda dus, niet het voetbalproject. Ik ging straks Engelse les geven aan dove en blinde moslimkinderen in een dorpje op een eiland, ergens in de wereld.

We praatten nog wat. We hingen op. Ik holde naar de computer en tikte *Sri-Lanka* in. Mét een streepje ertussen, want ik wist nog niet dat het zonder moest.

Er verscheen een kaart in beeld. Ik klikte erop en zoomde uit.

Toen wist ik waar ik heen ging.

De afgelopen jaren heb ik nog vaak aan die landenlijst gedacht. Bij nader inzien moet Sri Lanka erop hebben gestaan, dat kan eigenlijk niet anders. Ik wist domweg niet dat het bij Azië hoorde.

Stel dat ik tijdens mijn schooltijd een fanatieke aardrijkskundeleraar had gehad die de ligging van landen als essentiële basiskennis had beschouwd? Of stel dat ik ergens in mijn jeugd een nieuwsgierige blik in de atlas had geworpen en naar dat peervormige eiland midden in de Indische Oceaan had gebladerd?

Eén extra streep met het potlood en ik zou begin september van dat jaar nooit op Schiphol hebben gestaan richting een toen nog totaal onbekend eiland. Eén streep en alles zou anders zijn gelopen.

Twee engelen in m'n kop

Niet alleen mijn hart doet raar, ook mijn ademhaling hapert. Ik grijp naar het flesje op het tafeltje voor me en zet het aan mijn lippen. Met enige moeite weet ik mijn keel onder controle te krijgen. Ik kijk weer naar mijn laptop; na drie keer lezen is dit nog steeds wat er staat:

Elin Andersson wil vrienden met je worden op Facebook.

Ik blijf naar het scherm staren, alsof die naam als door een wonder plotseling toch nog in een totaal andere naam gaat veranderen.

Er gebeurt niets. Ik doe m'n ogen dicht. Eén, twee, drie, vier. Bij tien doe ik ze weer open. Elin Andersson wil nog steeds vrienden met me worden.

Mijn blik gaat kort naar het andere scherm, waar een stampvol Museumplein vanuit een helikopter wordt getoond. Toen ik naar Sri Lanka vloog en vlak voor de landing uit het vliegtuigraampje keek, straalde een overweldigende natuurkleur als een lichtgevende lap de hemel in. Dat zal ik nooit vergeten. Het was alsof een reuzendeken van de allergroenste grassprietjes het complete land bedekte. Voor één dag is Nederland onder zo'n zelfde, indrukwekkende deken verstopt. Alleen de kleur is anders.

Terug naar de laptop. Facebook geeft mij twee mogelijkheden: ik kan links klikken, ik kan rechts klikken.

Bevestigen

Niet nu

Ruim vijfenhalf jaar geleden heb ik Elin voor het laatst gezien. Nog geen uur geleden heb ik voor het laatst aan haar gedacht.

Dat is niet toevallig. Helemaal niet zelfs. Al jarenlang zitten er twee meisjes in mijn hoofd, twee engelen. Elin en Isabelle komen uit Zweden en ze weigeren nou eenmaal om mijn kop uit te vliegen. De ene engel bemint ik, die andere haat ik.

Of nee, ik haat Isabelle niet. Ik haat de gedachte aan haar. Ik probeer zo min mogelijk aan Isabelle te denken en om eerlijk te zijn ben ik daar de laatste jaren nogal bedreven in geraakt.

Omdat ze dus onmogelijk compleet kan verdwijnen, heb ik haar zorgvuldig weggestopt, ver weg in mijn hoofd. Isabelle zit daar diep vanbinnen in een dichtgetimmerd doosje. Misschien is het een noodoplossing, maar voorlopig ben ik er blij mee.

Soms, heel soms, als ik in bed lig, in de collegebanken zit of nietsvermoedend door de supermarkt loop, weet Isabelle wel eens door een kiertje te ontsnappen. Dan sta ik op het punt om in slaap te vallen, luister aandachtig naar een of andere hoogleraar, zet net m'n boodschappen op de kassaband en zomaar ineens, zonder waarschuwing vooraf, glipt ze tevoorschijn. Isabelle zwemt naar de oppervlakte van mijn bodemloze bewustzijn om me op een zo alledaags mogelijk moment te overvallen.

Als het gebeurt, raak ik acuut in paniek. Mijn handen worden plakkerig, mijn keel voelt schraal en mijn hart lijkt op hol te slaan. Maar inmiddels weet ik wat ik op zulke momenten moet doen. Rustig blijven, dat is de enige remedie. Even ademhalen, nog eens ademhalen, de gedachte aan Isabelle een ongelooflijke rotschop geven en verdergaan met waar ik gebleven was. Kssjt! Terug je hok in

jij! Ik ben de baas! Nee, het werkt niet altijd, maar voor een noodoplossing toch meestal heel behoorlijk.

Met die eerste engel is het precies andersom. Zo weinig als ik aan Isabelle probeer te denken, zo veel en zo vaak wil ik Elin in mijn hoofd. En ook dat lukt me aardig. Er gaat zelfs geen dag voorbij zonder dat ik aan Elin Andersson denk. Het gebeurt bijna vanzelf.

Vaak lacht ze naar me. Soms zoent ze me. We gaan wel eens met elkaar naar bed, we maken grapjes met elkaar. En altijd als ik iets van contact met een meisje heb, staat Elin ernaast. Dan ben ik aan het dansen in Paradiso of aan het kletsen in een of ander café en denk ik: kan het met dit meisje iets worden? En dan schudt Elin haar hoofd en gebeurt er weer niks die avond. Of soms gebeurt er ook wel wat, maar zelden voel ik er dan iets bij. Zoenen is als tandenpoetsen en seks als het verven van een muurtje. Routinematige handelingen, wel best voor het moment en eigenlijk nooit meer dan dat.

Mark zou het een obsessie noemen. Dat heeft hij nooit tegen me gezegd (wat ook niet kan, omdat ik hem nooit iets over Elin heb verteld), maar ik ken Mark, ik ken Marks meningen en ik weet dat hij min of meer gelijk zou hebben. Ik heb Elin vijfenhalf jaar geleden ontmoet, heb haar net zo lang geleden voor het laatst gezien en kan haar sinds die ene dag onmogelijk vergeten. En ik wil haar ook niet vergeten.

Maar ben ik werkelijk geobsedeerd? Ben ik bezeten? Lijdt ik aan het hardnekkige elin-anderssonsyndroom? Ik noem het toch liever anders.

Magnificent view

Aan de zuidkust van Sri Lanka werd ik voor het eerst (en het laatst) in mijn leven krankzinnig verliefd. Het was dus vijfenhalf jaar geleden, het was kerst in de zon.

25 december 2004, rond elf uur 's ochtends, zat ik op het prachtige, witte strand van een nog niet door massa's toeristen ontdekt dorpje. Naast mij zat John Fletcher. Zijn bleke huid was ondanks een dikke laag zonnebrand vreselijk aan het verbranden.

We hadden nog vier dagen, daarna was het voorbij. Dan zouden we terugvliegen naar huis na een fantastische tijd als leraar Engels in dat rare dorp waar we ons in de loop der maanden zo ontzettend thuis waren gaan voelen.

'What are you thinking about?' vroeg ik.

'Absolutely nothing,' antwoordde John met dat geweldige Britse accent van hem. 'My mind is completely empty.' Hij was een paar weken daarvoor achttien geworden en daarmee een kleine drie maanden ouder dan ik, maar ik ben er bijna zeker van dat we ons die dag allebei precies even volwassen voelden.

In de zee oefende een toen nog naamloze surfer wat trucjes, terwijl Sri Lankaanse jongens uit het dorpje met strandstoelen sjouwden, zogenaamde merkzonnebrillen probeerden te verkopen of een gesprekje aanknoopten met de enkele aanwezige westerse vrouwen op wie ze het voortdurend hadden voorzien.

'I really prefer Christmas in the sun,' zei John.

'Me too,' beaamde ik, en ik rekte me nog maar eens lang